

Digevoldingerne.

De Forskere, der har undersøgt de Oltidsagre, man med et mindre heldigt Udtryk har kaldet Digevoldinger, har gaaet ud fra, at de Forhøjninger, der findes i Markskellene, er dannede af Mennesker; dette er sandsynligt forkert, de er dannet ved Jordfygning, altsaa ved Vindens Hjælp, derfor findes de kun paa sandmuldet Terræn.

Som Støtte for denne Antagelse kan jeg fremføre, at der paa Lindholm Bymark ved Nørresundby findes et Stykke Jord, hvor der i Markskellene har dannet sig lignende Formationer som Digevoldingerne; disse Marker er under Dyrkning den Dag i Dag.

Det paagældende Markstykke ligger lige Øst for Lindholm Høje; det begynder ved Vejen, der gaar fra Lindholm til Hvorup, og strækker sig mod Øst til et andet Markstykke, der benævnes Kjærsager. (I Abbed A. Andersens Jordebog nævnes en Gaard »Kiersager«, der sandsynligvis har ligget her). Lindholm Høje er nu beplantede, dette er sket i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede, Plantagen strækker sig over paa den østlige Side af Hvorupvejen langs Nordsiden af Marken, hvor Digevoldingerne forekommer. Markskellene skriver sig sandsynligvis, ligesom alle nuværende Markskel, fra Udskiftningen om ved Aarstallet 1800; de herværende Voldinger er altsaa dannede i Løbet af

100 à 150 Aar. Alle Markskellene gaar i Retning Syd—Nord. Voldingerne er efter Øjemaal $\frac{1}{2}$ Meter høje og strækker sig 5—6 Meter til hver Side ind paa den nærmeste Ager; de er højest i den vestlige Del, hvor Jorden er lettest og bliver lavere jo længere man kommer mod Øst, ud mod Kjærsager forsvinder de helt.

Hos praktiske Landmænd er der ingen Tvivl om, hvordan de er opstaaede. I Markskellene har der været og er der endnu to Furer, der er blevet staaende upløjede, som gammel Skik har været, og paa denne Strimmel, der her kaldes »Toll«, har der været rejst Skelstene, som Regel en større Sten i hvert Markhjørne og mindre Sten med passende Mellemrum langs hen ad Skellet. Naar Marken blev bearbejdet om Foraaret, satte Vinden det lette Sandmuld i Bevægelse, en Del af den flygende Jord opfangedes af Vegetationen paa »Toll«en, denne blev derved højere og højere, og efterhaanden har Jorden ogsaa lagt sig paa begge Sider af »Toll«en baade Vindsiden og Læsiden, saaledes er Voldingerne i Markskellene voksede til deres nuværende Højde.

Ifølge Prof. Hatts Redegørelse for sine Undersøgelser over de gamle Agre er kun en af disse (paa Randbøl Hede) paaviselig opført af Hedetørv, og den danner en Undtagelse fra de andre. Professoren skriver i »Fra Nationalmuseets Arbejdsmark«, at de sandsynligvis er voksede i Aarenes Løb ved, at der er henkastet Affald paa dem, dette er meget muligt; endnu bruger man at kaste opløjede Sten og opharvet Ukrudt hen paa »Toll«en; men deres største Tilvækst har de sikkert faaet af den med Vinden tilførte Sandmuld, der er opfanget og fastholdt af det paa »Toll«en voksende Græs. Det Forhold, der forekommer ved flere af de gamle Digevoldinger, at der ingen Forhøjning

eller Dige forekommer ud mod Lavninger og Søer inde i det af Digevoldinger opfyldte Terræn, forklares herved; den flygende Jord er her blæst ud i Lavningen uden at danne Dige.

Digevoldingernes Opstaaen sættes af Prof. Hatt til den ældre Jernalder. Den Omstændighed, at der findes Jernalders Gravhøje under Tørvelaget i den østlige Del af den store Vildmose, og at saadanne ligeledes findes i Ulvskov i Hvetbo Herred, hvilken sidstnævnte beskrives af Abbed A. Andersen¹⁾ som en stor Udørk bevokset med Pil, Vidje og Ellebuske, og hvoraf hans Indkomst bestemmedes af, om »der var stor Vande«, og som først i det sidste Hundredeaar er gjort nogenlunde dyrkelig, gør det sandsynligt, at Klimaet paa den Tid har været mere tørt end Nutidens. Maa- ske har det tørre, varme Klima, som Geologerne mener har hersket i Bronzealderen, fortsat ind i første Del af Jernalderen. Sand- og Jordfygning har derfor lettere kunnet opstaa dengang, end den nu kan gøre det. Jorden ved Digevoldingerne paa Rødlands Hede i Østerhan-Herred vil saaledes næppe kunne flyge under de Klimaforhold, vi nu har, selv om den bliver pløjet op; dette bekræfter stedkendte Folk; men de foran-førte Grunde gør det sandsynligt, at Klimaet dengang var meget tørrere og sandsynligvis ogsaa var- mere.

Digevoldinger vil ikke kunne paavises paa den tun- gere Jord, selv om den har været dyrket paa samme Tid, som disse opstod, da Vinden ikke her har kunnet medvirke til at danne disse. At der har været dyrket

¹⁾ Abbed A. Andersens Jordebog oversat af Chr. Petrech-Chri- stensen i »Fra Himmerland og Kjær Herred«, Aarb. f. hist. Samf. f. Aalb. A.

Jord andre Steder end paa de jydskes Heder i Jernalderen, kan ikke betvivles; men det kan ikke paa-vises ved Forekomst af Digevoldinger.

Skunshave, Brovst, i Marts 1933.

† *P. Th. Christensen,*
Gaardejer.¹⁾

¹⁾ Skønt Forf.s Teori er altfor ensidig, har Red. dog ønsket at fremføre den. Forf. blev d. 11. Juli ihjelstødet af Gaardens Tyr, og vil derfor ikke mere være i Stand til at forsvare sin Teori overfor mulige Angribere. Red.